

ДОКІЯ ГУМЕННА – СПІВЗАСНОВНИЦЯ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ «СЛОВО»

Стаття присвячена діяльності Докії Гуменної в Організації українських письменників «Слово». Особлива увага приділяється підготовчому періоду заснування літературної спілки, а також проблемам організаційного оформлення та основним з'їздам членів «Слова». Автор робить спробу визначити роль Докії Гуменної в роботі ОУП «Слова» та літературного процесу української діаспори у США. У статті розкрито умови роботи організації, конфлікти серед її членів.

Ключові слова: Докія Гуменна, ОУП «Слово», діаспора, літературний процес.

Український літературний процес другої половини ХХ століття був представлений радянською літературою в УРСР та літературою української діаспори. У той час як радянські письменники продовжували возвеличувати соціалістичну дійсність в умовах ідеологічного тиску, письменники в екзилі мали можливість вільного вибору стилю, жанру і тематики, вели літературні дискусії та критично осмислювали українську історію та дійсність. Однак свобода літературної діяльності за межами України для українських митців мала свою ціну – постійна матеріальна скрута, важка фізична праця, відсутність нормальних побутових умов. Саме з метою об'єднання письменників-емігрантів, створення сприятливих умов для творчого життя і видання творів, стимулювання літературної діяльності були організовані Мистецький Український Рух та Об'єднання українських письменників «Слово». Докія Гуменна була членом обох літературних організацій, навіть була співзасновницею «Слова». Щоденниковий та мемуарний матеріал письменниці є багатим джерелом до вивчення літературного життя української діаспори.

Не дивлячись на те, що літературна творчість Докії Гуменної все частіше є предметом дослідження в українській науці, її життєвий шлях та громадська діяльність, у тому числі в еміграції, є маловивченими. Досліджуючи щоденники письменниці та їх жанрові особливості, українська дослідниця Т. Швець проаналізувала особливості особистих відносин та співпраці письменників-членів ОУП «Слова» та Д. Гуменної [22]. Обійшли

увагою науковці й історію функціонування Організацій українських письменників «Слово» у США. Найбільш повний аналіз роботи письменницької організації здійснили її очільники Г. Костюк [13] та О. Тарнавський [18, 19], обіжний огляд — М. Пангелова [16], Л. Скорина [17], Д. Тетерина [20].

Метою даної статті є реконструкція організаційної діяльності Докії Гуменної як члена-засновника Організацій українських письменників «Слово» у США.

Масовий переїзд українців із Європи до США та Канади у 1940–50-ті рр. став однією з причин ліквідації Мистецького Українського Руху (МУР), який протягом 1945–1949 рр. об'єднував українське літературне товариство в еміграції. Короткий строк діяльності, важкі умови таборового життя, матеріальна скрута, розпорошеність учасників МУРу не завадили реалізації основної мети об'єднання: «у високо-мистецькій, досконалій формі служити своєму народові і тим самим завоювати собі голос та авторитет у світовому мистецтві» [21, с. 3].

У 1950-х рр. значна частина українських митців та діячів літератури перебували на Американському континенті, зокрема у США. Українська діаспора у США за багато років добре організувала суспільно-політичне, культурно-освітнє та церковне життя. Після Другої світової війни в країні було створено чимало наукових центрів: Наукове товариство ім. Т. Шевченка, філіал Української Вільної Академії Наук, Українська академія мистецтв, Українське історичне товариство, Український публіцистично-науковий центр. Популярним місцем для зібрань, літературних вечорів, презентацій серед письменників української діаспори став Літературно-Мистецький Клуб. Але матеріальне та побутове становище українських діячів залишалось важким. Усі вони були змушені шукати заробіток, миючи посуд, працюючи прибиральниками, робочими на заводах і фабриках тощо. Але ніхто із них не полишав літературної творчості, а Улас Самчук навіть пропонував відновити діяльність МУРу.

Таким чином, у літературному середовищі відчувалась потреба до самоорганізації, продовження традицій, започаткованих МУРОм, та розширення жанрово-стильових, тематичних напрямів творчості. Організацією, що об'єднала митців різноманітних жанрів та літературних напрямів української діаспори в світі, стало Об'єднання українських письменників «Слово» (ОУП «Слово»).

Доля майбутньої письменницької організації вирішувалась у 1953 р. на невеликому клаптику паперу. Саме на ньому Докія Гуменна написала

записку Григорію Костюку з пропозицією заснувати літературну спілку. Не дивлячись на те, що літературознавець назвав таку організацію «фікцією», було вирішено здійснити спробу об'єднати якомога ширше коло письменників еміграції [6, арк. 90].

Докія Гуменна виступила не лише ініціатором створення ОУП «Слово», а й активним організатором, учасником та, як сама себе називала, «хронікером «Слова»» [11, арк. 238].

Вона була однією з організаторів першого зібрання засновників майбутньої спілки, яке відбулось у квартирі української громадської діячки Оксани Буревій. Членами першої президії зібрання стали Г. Костюк, Ю. Лавріненко, Д. Гуменна, О. Буревій та Ю. Шерех.

На думку Докії Гуменної, організація мала набути рис видавництва. Ще у роки діяльності МУРу вона наголошувала на необхідності формування подібної установи щоб забезпечити порядок, зупинити хаос та ліквідувати корупцію у видавничій діяльності [12, арк. 7].

Докія Гуменна за особистий кошт видала друком дві роботи «Велике Цабе» (1952 р.) та «Епізод із життя Європи Критської» (1957 р.), але без зазначення назви видавництва. Вона вважала неприйнятною та несолідною літературу під грифом «видання автора». Тому на зібранні було вирішено, що друк літератури здійснюватиметься за рахунок авторів, однак під грифом письменницької організації.

Протягом 1953–1954 рр. засідання ОУП «Слово» відбувалось за участі, як правило, лише двох членів управи — Г. Костюка і Д. Гуменної. Лише 4 квітня 1954 р. відбулось перше організаційне засідання, в якому прийняв участь оновлений склад спілки: Г. Костюк, Ю. Лавріненко, Д. Гуменна, О. Буревій, Ю. Шерех, Г. Журба, Є. Маланюк, Б. Кравців, І. Керницький, В. Лесич, О. Тарнавський, М. Шлескевич, Л. Лиман. Було обрано назву організації — ОУП «Слово», прийнято рішення розробити Статут новоствореної організації та розпочати підготовку до першого широкого з'їзду письменників. Очолив спілку Г. Костюк.

26 червня 1954 р. в Нью-Йорку відбулась перша нарада літераторів та митців, яка ухвалила започаткування діяльності письменницької корпорації під назвою Об'єднання українських письменників в екзилі «Слово». На нараді було обрано нову президію, у складі якої була й Докія Гуменна. Саме на неї були покладені обов'язки касира та на її ім'я було відкрито банківський рахунок, де зберігались гроші новоствореної організації. Планувалось укладання картотеки купуючих читачів, в основу якої була покладена особиста картотека постійних передплатників Д. Гуменної із 600 адрес [15].

Письменниця брала активну участь у розробці Статуту ОУП «Слово» та Статуту Літературного фонду. Відповідно до Статуту, ОУП «Слово» — організація, що має за мету об'єднати українських письменників незалежно від способів творчої реалізації та місця перебування, сприяти розвитку незалежного українського письменства, літературно-мистецької критики, допомагати у творчих, видавничих та побутових справах, здійснювати моральну та фінансову підтримку її членів [19, с. 170]. Обрання нових членів та їх виключення зі спілки було можливим лише за рішенням Президії та Контрольної Комісії.

Однак активна організаційна діяльність Докії Гуменної припинилась ще до проведення другої ширшої наради ОУП «Слово» (19 січня 1957 р.). Її членство в організації опинилось під загрозою. Причиною стали суперечки з Ю. Лавріненком з двох причин. Першою стала відмова письменниці в адмініструванні видання монографії М. Бутовича, адже всі автори, що друкуються під маркою «Слова» редагують, подають у друк та продають свої твори самостійно.

Другий конфлікт розгорівся навколо роману-хроніки «Хрещатий Яр» (1956 р.). Літературні критики та колеги-письменники звинувачували Д. Гуменну в антисемітизмі та в невиправданій критиці діяльності Організації українських націоналістів в роки Другої світової війни у Києві, що були нібито виявлені в романі. Основним критиком виступив Ю. Лавріненко, який на той час працював на радіо «Свобода» та в науково-видавничому об'єднанні «Пролог» (центр Закордонного Представництва Української головної визвольної ради, що відзначався націоналістичним спрямуванням). Він звертався до письменниці з вимогою відредагувати «гострі» місця в романі, але Д. Гуменна залишила роботу такою, якою була задумана. Вона вважала неприпустимим спотворювати правду (хоч і суб'єктивну), побоюючись втратити прибуткову роботу. Саме цим письменниця пояснювала несхвальний відгук на роман з боку колеги.

На сторону Ю. Лавріненка став Г. Костюк, запропонувавши Д. Гуменній «відійти геть у бік від «Слова»» [7, арк. 44]. А невдовзі вона була змушена передати банківську та касову книги новому члену ОУП «Слово» Богдану Бойчукові, представнику «Нью-йоркської групи», яка була включена до складу «Слова». А 19 січня 1957 р. на другій нараді ОУП «Слово» письменницю було виключено зі складу Президії. Така позиція керівництва «Слова», на думку Д. Гуменної, була продиктована страхом втратити джерело заробітку у «Пролозі» Ю. Лавріненком, і можливо в Домі Культури, що утримувався за єврейський кошт, Г. Костюком.

У той же час, у жовтні 1956 р., Г. Костюк організував авторський вечір Ю. Косачу та запропонував йому членство у «Слові». Це сильно обурило Д. Гуменну, адже відповідно до статуту ОУП «Слово» членами організації не можуть бути люди аморальні, комуністи і злочинці, а саме таким його і вбачала Д. Гуменна [7, арк. 123]. Репутація Ю. Косача була заплямованою співпрацею з радянськими періодичними виданнями, роботою в Українському союзі федералістів-демократів. Крім того, він відмовився від членства у «Слові», бо такий статус несприятливо вплинув би на співпрацю з радянськими колегами в УРСР. Отже, очільник ОУП «Слово» демонстрував прихильність прорадянськи налаштованому Ю. Косачу, що лише шкодило репутації Об'єднання, особливо серед емігрантів із Західної України, відмовляючи у підтримці Д. Гуменній, яка завжди щиро відстоювала самостійницькі, національні традиції України. Тому пояснення такої поведінки Г. Костюка треба шукати не в ідеологічній чи націоналістичній площині, а скоріше в матеріальній.

До грудня 1958 р. Докія Гуменна ігнорувала всі зібрання та наради ОУП «Слова», ображаючись, що жоден член спілки не заступився за неї під час критики її «Хрещатого Яру» і проблем із видавцем твору. Налагодження стосунків відбулось лише після оприлюднення висновку професора Колумбійського університету Мілтона Фрідмана, що книга «Хрещатий Яр» — цікава, але до євреїв упереджена, хоча звинувачувати авторку в антисемітизмі підстав немає [7, арк. 166].

Г. Костюк та О. Тарнавський докладно висвітлили організаційну біографію ОУП «Слово». Загалом було проведено вісім з'їздів українських письменників в еміграції та видано 12 випусків збірника українських письменників «Слово». На з'їздах обговорювались проблеми, жанри й етапи розвитку українського літературного процесу, організаційні питання, а також можливість міжнародної співпраці, зокрема — з Інтернаціональним П.Е.Н. Клубом та літературними діячами України [13, с. 163-167].

Спогади Докії Гуменної демонструють неофіційну історію ОУП «Слова» та його учасників. У своїх щоденниках та мемуарах письменниця не приділяла уваги офіційній частині зібрань: не вказувала членів Президії, не перераховувала кількість учасників та не згадувала протокольні зафіксовані теми доповідей. Для неї було важливішим, що відбувається у залі, про що говорять учасники поза літературною дискусією тощо.

Протягом 6—7 грудня 1958 р. відбувся з'їзд письменників ОУП «Слова», на якому Докія Гуменна була обрана до Президії «Слова» без її на це згоди. Для письменниці з'їзд запам'ятався виступом Івана Багряного, що приїхав із

Німеччини, а також образою Юрія Лавріненка на Людмилу Коваленко і Григорія Костюка (перша назвала його націонал-комуністом, а другий погодився прийняти її до «Слова», всупереч протестам ображеної сторони). Це стало причиною подальшого ігнорування Ю. Лавріненком організаційних справ спілки.

Також письменниця не приховувала свого незадоволення включенням до складу «Слова» представників «Нью-Йоркської групи», вважаючи це забаганкою Ю. Лавріненка, щоб «мати над ким вождювати» [7, арк. 45]. Найбільше Докія Гуменна критикувала Богдана Бойчука, вказуючи на його нахабність: «Ця нахабність Бойчукова просто смердить, верне від усього «Слова»... я не хочу з такою самою маркою своє випускати. Їх і Дивнич не задовольняв, бо вимагав давати на перевірку все, що мало публікуватися. А що ж, Д-ч їх впустив у «Слово» і дав їм розперезатися там» [1, арк. 65]. Г. Костюк же вважав «Нью-Йоркську групу» новим та свіжим явищем, вільного від канонів класичної поезики. Поява цієї групи породила проблему «батьків та дітей», протистояння традицій та новаторства в поетичному цеху ОУП «Слова» [13, с. 202-203]. Та вже з 1959 р. «Нью-йоркська група» активізувала співпрацю із науково-видавничим об'єднанням «Пролог» та практично припинилося співробітництво зі «Словом» та, зокрема, із Ю. Лавріненком.

Докія Гуменна, вважаючи себе звичайним членом ОУП «Слово», відвідувала його щорічні зібрання, однак члени організації їй були нецікаві, а її діяльність представлялась звичайною фікцією. Письменниця навіть порівнювала «Слово» із профспілкою: «Моя думка — вже літ. об'єднання «Слова» немає, розпалось...Тільки формально ще існує...Стала якась «профспілка». Просто нецікаво» [3, арк. 46].

26–27 грудня 1964 р. відбувся другий з'їзд письменників ОУП «Слова». Г. Костюк у роботі «З літопису літературного життя в діаспорі. До 15-річчя діяльності Об'єднання українських письменників «Слово»: 1954–1969» вказував, що «в основі праці з'їзду стояли творчо-ідейні проблеми та становище літератури в світі, на батьківщині й на еміграції» [13, с. 161-162], а Д. Гуменна його назвала балаганом: організатори поєднали початки з'їздів ОУП «Слово» і Об'єднання письменників дитячої літератури, що супроводжувалось ходою дітей-пластунів, яким члени «Слова» давали автографи; виступали графомани з непідготовленими доповідями, на дискусії та виступи не вистачило часу, бо необхідно було продавати збірник «Слово» і канапки, щоб оплатити витрати з'їзду [2, арк. 38-39].

Та найбільше на з'їзді Докію Гуменну приголомшила поведінка Леоніда Полтави. Він приєднався до Союзу української молоді, які поставили перед ним завдання підпорядкувати «Слово» бандерівцям, або ж розвалити [9, арк. 128]. Письменник постійно відволікав учасників з'їзду від порядку денного пропозиціями розширити знайомство із емігрантами-націоналістами.

Не менш скандальним, на думку Докії Гуменної, був і III з'їзд «Слова». У центрі уваги опинився Улас Самчук, який образився, що Іван Коровицький у доповіді «Післявоєнна еміграційна проза» не відзначив його винятковий талант, а поставив в один ряд із звичайними членами «Слова» Людмилою Коваленко та Докією Гуменною, І, як наслідок, «короля еміграційної прози» офіційно заявив про свій вихід зі «Слова» [10, арк. 211]. Крім того письменниця звернула увагу на відсутність членів спілки з інших держав та континентів. Найбільше її дратувало повернення до лав ОУП «Слово» молодих модерних поетів та членів «Нью-Йорської групи» Богдана Бойчука та Богдана Рубчака, що виступили організаторами з'їзду.

Останній з'їзд ОУП «Слова», який Докія Гуменна відвідала та записала свої враження від його проведення, став VI з'їзд у Торонто, Канада (1982 р.). Він був присвячений 25-річному ювілею діяльності Об'єднання українських письменників в еміграції «Слово». Організатором виступив Відділ Об'єднання «Слово» в Торонто, який очолювала Олександра Копач. Від української літературної громади США на зібрання запрошено було лише Г. Костюка та О. Тарнавського, а інших засновників спілки — Д. Гуменну та Ю. Лавріненка — та інших членів спілки проігноровано. Д. Гуменна поїхала на з'їзд із власної ініціативи і за власний кошт. Переважну більшість членів відділу ОУП «Слово» в Торонто становили емігранти із Західної України, які, на думку Д. Гуменної із зневагою ставились до східняків. Тому письменниця охрестила канадський відділ «Слово» «львівським» відділенням і загалом залишилась невдоволена діяльністю його членів: Я. Рудницького, О. Копач, М. Антонович, М. Левицького та інших. Особливе враження справив на письменницю Я. Рудницький, який сам себе проголосив літературознавцем. Д. Гуменна прокоментувала, що Я. Рудницький — псевдо науковець, що виправдовує своє існування відкриттям по світу філій ВУАН [8, арк. 239]. Свої почуття від зустрічі пояснювала словами: «почувала себе обпльованою від «львівської» частини «Слова»» [4, арк. 14].

Неприємні враження від VI з'їзду «Слова» у Торонто та тривала образа на деяких членів ОУП «Слова» змусили Докію Гуменну серйозно замислитись над виходом із організації, яка вже давно не мала нічого спільного зі «Словом» Костюка-Гуменної-Лавріненка: «Що це вийшло?»

З чого почалося «Слово» і в що воно перетворилося: Були самі ми, а тепер це зробилося львівською доменою. Клюб? Лавочка? Шопка? Як назвати? В усякому разі, якийсь сопух пре звідти, аж мене верне. Хоч прилизаний, у «європейській» формі, але отой надушено-провінціяльно-зарозумілий, без змісту, пишно формальний чи форменний... А де твоє місце там? На задвірках. Вони все вершать, варять свою печеню, само величаються — порожнечу возводять у геніальність» [5, арк. 62]. Єдиною причиною залишитись у складі організації було небажання Д. Гуменної шкодити репутації всесвітньовідомої літературної спілки. А можливо, не хотіла починати чергову суперечку у «Слові», адже саме такий результат мало оголошення письменницею у 1947 р. про вихід із МУРу.

Не дивлячись на те, що письменниця не приймала активної участі в організації роботи та з'їздах «Слова», вона подавала свої роботи до друку в збірку українських письменників «Слово» (№ 1, 1962 р.; № 2, 1964 р.; № 3, 1968 р.; № 5, 1973 р.; № 12, 1990 р.).

Загалом діяльність ОУП «Слово» супроводжувалась постійними суперечками та конфліктами. Напередодні II з'їзду «Слова», не пояснюючи причин, із його складу вийшов Є. Маланюк. Гострий конфлікт, в який було втягнуто і «Слово», і безпосередньо Д. Гуменну, розгорнувся між письменницею Галиною Журбою та її учнем письменником Зосимом Дончуком через те, що останній вкрав у Г. Журби ідею твору. Відмова Г. Костюка виключити З. Дончука зі складу «Слова» призвела до ігнорування діяльності організації письменницею.

Ще один конфлікт розгорівся між Г. Журбою та Г. Костюком через 1000 доларів, які були надіслані ОУП «Слово» В. Волиняком для видання твору письменниці. Але очільник Г. Костюк частину грошей віддав Г. Журбі, а іншу частину витратив на друк другої збірки «Слова».

Докія Гуменна мала претензії до управління «Слова». По-перше, нераціональне використання коштів «Слова»: за рахунок літературного фонду окремі члени організації здійснювали поїздки на зустрічі, з'їзди і т.п. По-друге, вимога О.Тарнавського оплачувати роботу рецензента, навіть якщо він є членом «Слова». Така вимога грубо порушувала норми Статуту організації.

Усі ці події відбувались на фоні поступових змін у житті та побуті українських письменників, які по приїзді до США були всі однакові та рівні. Але з часом по мірі збагачення або зміни професійного статусу значна частина колег по літературному цеху втрачали контакт один з одним.

Докія Гуменна виокремила кілька характерних рис українського діаспорного суспільства [11, арк. 254-255].

По-перше, заздрість та цинічність. Колеги письменниці заздрили їй, що вона не працює, але має гроші, отримує гонорари за літературні вечори, називали «торговкою» за самостійність у реалізації своїх книжок (Ю. Лавріненко), хоча мало хто знав, що її бюджет на місяць становив 50 доларів.

По-друге, байдужість українського діаспорного суспільства, що виявилось у так і нереалізованому плані започаткувати своє окреме видавництво в рамках діяльності ОУП «Слово».

По-третє, розшарування української діаспори на різні умовні групи: за ідеологічним принципом — бандерівці та східняки; за професійним принципом — лікарі, підприємці, інженери; за релігійним принципом — греко-католики та православні.

Четверте, отарність українців, а також потреба кого-небудь улаштувати або обшахрувати когось.

Розшарування та отарність українського діаспорного суспільства призводили, на думку Д. Гуменної, до «великих дір в мережі приватно-товаристського життя». Яскравим показником цієї тези стало життя Ю. Лавріненка, який відразу як переїхав до США тягнувся до «вищого товариства», відгороджуючись від своїх колег, з часом із Д. Гуменною перестав навіть вітатись Л. Полтава, через постійні претензії до письменниці припинилось спілкування останньої із сім'єю Бражників [11, арк. 255].

Перелічені риси українського діаспорного суспільства, а також конфлікти і суперечності, що повсякчас вибухали у спілці, призводять до поступової ліквідації «Слова» (організація припинила існування у 1997 р.)

Таким чином, Докія Гуменна — була одним із засновників, активних діячів ОУП «Слова» та в певній мірі — літописцем діяльності організації. Її щоденники та мемуари є безцінним джерелом вивчення літературного процесу української діаспори у США. Об'єднання українських письменників «Слово» є однією з провідних культурницьких організацій української діаспори в другій половині ХХ століття. Воно продовжувало літературні та організаційні традиції Мистецького Українського Руху, однак об'єднувало набагато більше коло митців та мало ширшу географію діяльності. Члени ОУП «Слово» зіграли важливу роль у збереженні традиційних та пошуку нових форм, стилів і жанрів української літератури протягом другої половини ХХ століття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Архів відділу рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України. – Ф. 234 Д. Гуменна. – Спр. 6 Докія Гуменна. Щоденник. Зошити 43, 44, 45. Роки : 1958, 1959. «11 зв'язка». – 104 арк.
2. Архів відділу рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України. – Ф. 234 Д. Гуменна. – Спр. 9 Докія Гуменна. Щоденник. Зошити 52, 53. Роки : 1964, 1965, 1966, 1967. «14 зв'язка». – 107 арк.
3. Архів відділу рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України. – Ф. 234 Д. Гуменна. – Спр. 10 Докія Гуменна. Щоденник. Зошити 54, 55. Роки : 1968, 1969, 1970, 1971, 1972. «15 зв'язка». – 104 арк.
4. Архів відділу рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України. – Ф. 234 Д. Гуменна. – Спр. 11 Докія Гуменна. Щоденник. Зошити 56, 57. Роки : 1972, 1973, 1974, 1975, 1976, 1977. «16 зв'язка». – 112 арк.
5. Архів відділу рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т. Г.Шевченка НАН України. – Ф. 234 Д. Гуменна. – Спр. 12 Докія Гуменна. Щоденник. Зошити 58, 59. Роки : 1977, 1978, 1979, 1980. «17 зв'язка». – 119 арк.
6. Архів відділу рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України. – Ф.234 Д.Гуменна. – Спр.21 «Дар Евдотеї. Друга серія – (Америка). Шляхетна фікція. Частина III.» – 190 арк.
7. Архів відділу рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України. – Ф. 234 Д. Гуменна. – Спр. 22 «Дар Евдотеї. Друга серія – (Америка). Ізоляція. Частина IV. Пустеля. Частина V» – 240 арк.
8. Архів відділу рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України. – Ф. 234 Д. Гуменна. – Спр. 23 «Дар Евдотеї. Друга серія – (Америка). Кольорова терапія. Частина VI. Змаг Опіки з Долею. Частина VII» – 284 арк.
9. Архів відділу рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України. – Ф. 234 Д. Гуменна. – Спр. 24 «Дар Евдотеї. Друга серія – (Америка). Я мушу. Частина VIII. Чи ти працюєш? Частина IX» – 251 арк.

10. Архів відділу рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України. — Ф. 234 Д. Гуменна. — Спр. 25 «Дар Евдотеї. Друга серія — (Америка). Добра Богиня Вода. Частина Х». — 248 арк.

11. Архів відділу рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України. — Ф. 234 Д. Гуменна. — Спр. 26 «Дар Евдотеї. Друга серія — (Америка). Чорторіки. Частина XI. Та й о! Програма. Частина XII». — 275 арк.

12. Архів відділу рукописних фондів та текстології Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України. — Ф.195 У.Самчук. — Спр. 1115. Листи Д.Гуменної до У.О.Самчука. — 8 арк.

13. Костюк Г. Вибрані праці : У 5 т. / Григорій Костюк ; Упор. Н. Баштова ; Передм. В. Панченка. — К. : Смолоскип, 2015. — Т. 1 : Літературознавство. Критика. — 974 с.

14. Костюк Г. Зустрічі і прощання: спогади / Григорій Костюк. — Едмонт—Торонто : Canadian Institute of Ukrainian Studies Press, 1998. — Кн. 2. — 609 с.

15. Листи Докії Гуменної до Дмитра Нитченка [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.yatran.com.ua/articles/563.html>

16. Пангелова М. Роль Об'єднання українських письменників «Слово» у становленні української культури в міжнародній спільноті (на матеріалі письменницького епістолярію) / Марія Пангелова // Творчість Галини Журби і міжвоєнна доба в українській літературі : До 125-ї річниці від дня народження письменниці ; збірник наукових праць. — Випуск 3 / Ред. колегія : І. Руснак (голов. ред), О. Баган, М. Васьків та ін. — Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2014. — С. 195—202.

17. Скорина Л. Література та літературознавство української діаспори. Курс лекцій / Людмила Скорина. — Черкаси Брама-Україна, 2005. — 384 с.

18. Тарнавський О. Шостий з'їзд українських письменників в еміграції / Осип Тарнавський // Слово : збірник українських письменників. — 1983. — № 10. — С. 440—453.

19. Тарнавський О. Об'єднання українських письменників «Слово» / Осип Тарнавський // Слово : збірник українських письменників. — 1990. — № 12. — С. 169—219.

20. Тетерина Д. Об'єднання українських письменників «Слово» на еміграції в Європі / Д. Тетерина. — К. ; Мюнхен : МВЦ «Медінформ», 2005. — Т. 1 : Історія, літературознавство : [Про Ю. Бойка-Блохина]. — 2005. — 262 с.

21. Чого ми хочемо // МУР. Збірник літературно-мистецької проблематики. — 1946. — Ч. 1. — С. 3—7.

22. Швець Т. В. Щоденник Докії Гуменної: типологія жанру, історико-літературний контекст : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Швець Тетяна Валентинівна ; Терноп. нац. пед. ун-т ім. Володимира Гнатюка. — Тернопіль, 2017. — 19 с.

Sachko Daria

Dokiyu Humenna is co-founder of the Ukrainian Writer's Association «Slowo»

The article is dedicated to the work of Dokiyu Humenna in the Ukrainian Writer's Association «Slowo». The author gives a general description of the living conditions and creative work of Ukrainians in the United States. Particular attention is paid to the preparatory phase and the period of official registration of the literary community. At this stage, Dokiyu Humenna acted as an organizer and an active member of the literary union. It was she who initiated the creation of a single Ukrainian association of writers, not only in the United States, but throughout the Americas, Europe and Australia, was the main participant in the first informal meetings and responsible for the organization's finances. The author makes an attempt to determine the role of Dokiyu Humenna in the work of «Slowo», her views on the course and results of the work of its congresses and meetings. Humenna participated in the congresses of the «Slowo», published her artwork in the collection «Slowo». The author reveals some of the causes and the course of conflicts in the UWA «Slowo», as well as the point of view of Dokiyu Humenna on the evolution of the relationship between participants in the literary process of the Ukrainian diaspora in the United States.

Keywords: Dokiyu Humenna, UWA «Slowo», diaspora, the literary process.

Сачко Дарья

Докія Гуменна – соучредитель Организации украинских писателей «Слово»

Статья посвящена деятельности Евдокии Гуменной в Организации украинских писателей «Слово». Особое внимание уделяется периоду основания литературного объединения, проблемам организационного оформления и основным съездам членов «Слова». Автор делает попытку определить роль Евдокии Гуменной в работе ОУП «Слова» и в литературном процессе украинской диаспоры в США. В статье раскрыты условия работы организации, конфликты среди ее членов.

Ключевые слова: Докія Гуменна, ОУП «Слово», диаспора, литературный процесс.